

928 július 1. Kedd

SEKÉNYI SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
BUDAPEST, ELŐNYOMDA

Csaj-Kolozsvár, St. Barón
L. Póp. (Brassai-utca) 10

Felolvasó Szerkesztőség
és Kiadóhivatal — 977
M. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre	— 750
Félévre	— 390
Negyedévre	— 200
Egy hónapra	— 70

Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3.50

Csehszlovákiában

Egy hónapra	— 25 csk
Egy szám	— 1.50 csk

1924 július 1 Kedd

Csaj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 144. szám

5684. Szíván 28

Első- és másodosztályú tudósok

A budapesti „Világ” című lap legújabb számából vesszük az alábbi nem mindennapi érdekességű és bennünket közelről érintő cikket.

Richard Willstätter életrajzát tizenkilenc évvel ezelőtt közölték részletesen az újságok, amikor a müncheni egyetem kémiai professzora megkapta a Nobel-díjat, mert megoldotta azt a egyetani problémát, hogy miként lehet a cellulózból szőlőcukrot előteremteni. Richard Willstätter még néhány más problémát is megoldott, melyek például az állapította meg a növényi zöld kémiai összetételét és ő kutatta ki a növényi festőanyagok titkait és rejtelmét. A német vegyészeti ipar azt a fejlődést, amelyet elért és amelyel a háborús kémiaiban igen sok és nagy eredményt ért el, javarésztben Richard Willstätternek köszönheti és a német kémiai tudomány története előre is a halhatatlanságot biztosította a müncheni egyetem professzora számára.

Harminchárom éves volt 1905-ben Willstätter professzor, amikor megkapta a Nobel-díjat, aki akkor még a zürichi egyetemen működött és harminchárom éves korában szerepelt utoljára a nyilvánosság előtt neve és személye. Amikor elfoglalta a müncheni egyetem katedráját és amikor II. Vilmos császár a berlini egyetem tiszteletbeli tanárává nevezte ki, akkor szürkén és egyszerűen húzódott meg a neve az események tengerében, de az ötvenkét esztendőskorában, egyszerre jut a nyilvánosság figyelme fordult a professor felé és most egyszerre olyasvalamit kezdett Willstätter professzor, amire rájönni kellene kapnia a Nobel-díjat, ha ezt megérdemelné a Nobel-díj szabályai, de nem a kémiai díjat, hanem azt a másikat, amelyet a német dinamitgyárosok számára alapított, akik nagyot és jelentőset tettek az emberi fejlődés, az emberi kultúra és az emberiség érdekében. Willstätter professzor pedig nem tett egyebet, csupán azt, hogy levelet írt a müncheni egyetem rektorához, amelyben lemondott állásáról és amelyben otthagya laboratóriumát, ahol egy életen át dolgozott, alkotott és teremtetett, csupán azért, mert a müncheni egyetem természettudományi fakultása a szerves kémia tanszékére nem tartotta alkalmasnak Goldschmid Henrik dr.-nak, a krisztianai egyetem tanárának meghívását.

Richard Willstätter a szerves kémia professzora a müncheni egyetemen és Heinrich Goldschmidnek az anorganikus vegytan tanszékét kellett volna elfoglalnia, ha a müncheni fakultás nem helyezkedik arra az álláspontra, hogy ezt a meghívást nem tartja helyesnek, mert — így szól a megokolás — Goldschmid Henrik német szülőktől ugyan, de Zürichben született. Willstätter professzor nem hajlott meg ez előtt az érv előtt, nem is hajthatott meg, mert hiszen maga is a zürichi egyetemen ment át a münchenire és mert a svájci németiséget Németország mindig a magáénak, mindig a német kultúra részének és osztályosának tartotta. Soha senkinek nem juthat eszébe azt állítani, hogy Gottfried Keller, Mayer Ferdinand Konrad, Ernst Zahn, vagy ri Spitteller nem volnának német írók, mert azokban születtek és Richard Willstätter ösztönös és nyíltan meg is mondotta bucsulevelésében, amellyel tanári katedrájáról lemondott, hogy Heinrich Goldschmidet azért nem tartják alkalmasnak a szerves vegyületek tanárának előadására a müncheni egyetemen, mert az egyetem természettudományi fakultásának többsége első- és másodosztályú tudósokat, első- és másodosztályú embereket, első- és másodosztályú állampolgárokat ismer aszerint, hogy mit érnek mi a felekezete. Vagyis Goldschmidért nem lehet a müncheni egyetem professzora, mert — zsidó.

Richard Willstätter azt mondja, hogy a tudomány szent, a tudomány örök, a tudomány az igazság és azok, akiknek a tudomány tanait kell hirdetniük és tudományos kutatásokat kell végezniük és akiknek az új ifjúságot kell nevelniük, nem állhatnak és nem vállalhatnak hamis és téves tanokat és nem lehetnek sem elfogultak, sem igazságtalanok, sem pedig hijjával lévők ösztönöseknek. A tudomány pontos és exakt és Willstätter professzor, aki a növényi festékek eredetét kikutatta és aki megállapította a növényi fejlődés kémiai folyamatát, nem akarja elismerni és nem tudja elismerni, hogy más elméletek, vagy más tanok is érvényesülhetnek a tudományban, mint amelyek tudományosak, logikusak, becsületesek és igazak. Willstätter professzor, aki naggyá tette a német festékipart, nem akarja egy pillanatra sem, hogy ő is azok közül való legyen, akik hangulatok hatása alatt, konjunkturalis hatások alatt, vagy konjunkturalis érdekektől vezetettek úgy festik át magukat és úgy szinezik magukat, ahogy éppen divatos.

Galilei a máglya előtt visszavonta tanait, de azért mégis mozog a föld, Sokrates kiitta a méregpoharat, de azért a görög filozófia

szellemében mégis csak győzött a tiszta gondolkodás és a tiszta logika és Willstätter professzor elhagyhatja katedráját és Goldschmid professzor továbbra is a krisztianai egyetemen taníthatja a szerves kémia elemeit, de azért a tudományban azok az elvek és azok az eszmék maradnak mindenkor felül, amelyek az emberiség örök fejlődését, haladásra való törekvését és becsületes igazságkeresését hirdeti. Akik azt hiszik, hogy megáll a világ, ha ők egy helyben maradnak, csökönyösen egy helyben maradnak, tévednek és azok is tévednek, akik azt hiszik, hogy megáll az idő kereke, vagy éppen visszafelé forog, ha ők maguk csak visszafelé tudnak nézni és csak a multhoz, a középkorhoz akarnak visszatérni. Mert az éjszaka sehol sem tart sokáig, nem tart sokáig még a sarkvidéken sem, mindig megvirradt még és mindig meg is fog virradni újból, mert ez az élet, mert ez az igazság és mert a jövő, akárhogy is birkózzék vele a múlt, vagy akárhogy is küzdjön vele a jelen, mindig legyőzi az időt és diadalmasan, fenségesen, megakadályozhatatlanul halad előre. Akár hiszik, akár nem: eppur si mouve, mégis mozog a föld...

Megerkezett Párisba a német válaszjegyzék

Németország azonnal tárgyalni akar a szakértői javaslatok megvalósításáról. A kisállamokat nem hívják meg a londoni konferenciára. Két bizalmi szavazatot kapott Herriot egy nap alatt

Amerika a világbéke érdekében belép a népszövetségbe

(Páris, június 30. Az Uj Kelet tudósítója.) A mai napra megérkezett a német kormánynek a katonai ellenőrzésre vonatkozó válaszjegyzéke Párisba. Ezt megelőzőleg Hoersch párisi német nagykövét megbeszélést folytatott Herriot-val, amelyen ismertette a német kormány álláspontját és egyúttal előterjesztést tett a Micum-szerződések tárgyában is. Düsseldorfi jelentés szerint a tegnapi tárgyalásokon a Micum teljes egészében fenntartotta azt a követelést, hogy júniusban is szállítsák a jóvátételi szentet és

visszautasított minden tárgyalást a teljes, vagy részleges fizetésre, illetőleg a hitelezésre vonatkozólag.

Ezzel szemben felejtette a szénadónak mintegy felére való csökkenését és az export-import illetékek mérséklését. Megegyezés még nem történt, mert az ígért könnyítések rendkívül kis jelentőségűek az összes terhekhez viszonyítva.

Már pedig amíg a Micum-kérdésben nincs megegyezés, szó sem lehet a szakértői javaslatok megvalósításáról. Herriot ma kijelentette, hogy kívánatos volna, ha Németország a Dawes-féle javaslatban kívánt törvényeket még július 16. előtt elfogadná, mert különben semmi értelme sincs a londoni konferenciának, ha a szövetséges hatalmak előbb nem győződnek meg arról, hogy Németország részéről nem lehet akadálya a Dawes javaslat végrehajtásának. Bernstorff, a volt washingtoni német nagykövét, nyilatkozott az „Excelsior”-nak, mely szerint

Németország el van tőkévelve arra, hogy eleget tesz a szakértői jelentés feltételeinek,

de a békeszerződésen túlmenő megszállások ében tartják Németországban az ingerültséget annak ellenére, hogy Herriot iránt általános a tisztelet. Bernstorff kijelentette még, hogy Németországnak szüksége van karhatalomra a jobboldali és baloldali szélsőségek miatt. Degoutte tábornok rendelkezéseinek hatása alatt, melyben megengedi a Ruhr-vidékről és a düsseldorffi hídfő területéről kiutasított németeknek kevés kivétellel való hazatérését, a rajnai tartománygyűlésen ma a kommunisták kivételével

valamennyi párt nyilatkozatot tett, hogy támogatja a tárgyalások megindítását a Dawes-féle javaslat alapján.

Hasonló szellemben nyilatkozott meg a württembergi országgyűlés is.

A francia-német megegyezés kedvező auspiciumainak hatása alatt a francia kamara ma két ízben is bizalmat szavazott Herriotnak. A kamara mai ülésén ugyanis az indemnitás fölötti szavazásnál Herriot felvetette a bizalmi kérdést, mire 550 szavazattal 25 ellenében az indemnitást megszavazták. Hasonlóképpen felvetette a kormány a bizalmi kérdést a Ruh-hitelek kérdésében is, a kamara 456 szavazattal 26 ellenében bizalmat szavazott a kormánynak.

A kamara törvényhozási bizottsága tegnap foglalkozott a kormány amnesztia-javaslatával. Renoult igazságügyminiszter és Nollet hadügyminiszter behatóan ismertették a törvényjavaslatot. Fejtegetéseikből kitűnt, hogy a javaslaton változtatásokat fognak tenni és hogy

az amnesztiából ki lehet zárni azokat a szökevényeket, akik az ellenséghez pártoltak.

Washington, június 30. Az amerikai demokrata párt konventjének a választási kiáltvány kidolgozására delegált bizottsága elfogadta azt az indítványt, hogy

rendezzenek népszavazást az Egyesült Államoknak a népszövetségbe való belépéséről.

Hír szerint a demokraták javaslata alkotórésze lesz a külpolitikai kérdésben. Young és Clarke által kidolgozott választási program-részletnek, amely külpolitikai kérdésekben hevesen támadja a köztársasági párt politikáját és amellyel száll sikkra, hogy a világbéke fenntartása érdekében Amerika működjék együtt a többi nemzetekkel.

Egyébként végleges megállapodás történt, hogy a londoni szövetséges konferenciára Franciaország, Belgium, Olaszország, Japán, Amerika és Anglia kapnak meghívást. Románia, Portugália, Lengyelország és Csehszlovákia londoni követikkel képviseltetik magukat, azokon az üléseken, amelyeken őket érdeklő kérdésekről fognak tárgyalni.

Milyen az élet Kuba szigetén?

Kevés a munkaalkalom és sok az ember. Napi 12 órai munkáért másfél dollár. Ötven cent egy kiló hus. Nincsen értéke a pénznek. Egy erdélyi kivándorló levele az Uj Kelethez

(Cluj-Kolozsvár, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyre aggasztóbb gazdasági helyzet és az erősödő antiszemita mozgalom miatt Erdély lakosságának tekintélyes része a kivándorlás kényszerű gondolatával foglalkozik. Ezrével és tízezérel gyűlnek meg a hajóstársaságoknál az Amerikába szóló utlevelek, melyek jórésze kimaradt a tavalyi kvótából. Ezeknek a drága pénzen és sok fáradsággal megkapott utleveleknek túlnyomórészen az lesz a sorsuk, hogy elvesztik érvényességüket és gazdáik nem tudnak kijutni a szabad Amerika földjére. Különösen amióta az Uj Kelet egyedül közölte az amerikai bevándorlási törvényt és a 631 főnyi román kvótát, rengeteg ember fordul hozzánk felvilágosításért, hogy mi van Kuba szigetén és mennyi idő múlva lehet onnan az Egyesült Államokba bejutni.

Ahelyett, hogy minden érdeklődőnek külön-külön válaszolnánk, leközzöljük egy Kubában élő előfizetőnk, a Vasasszentgotthárdról nemrég kivándorolt Weintraub Fülöp levelét, amely szigorú objektivitással fújja el azokat a fantasztikus meséket, amelyek a közönség körében élnek. Az érdekes levél, amely most érkezett Habanából, szóról-szóra így hangzik:

„Kuba jelenleg teljesen önálló köztársaság: külön képviselőháza és szenátusa van. Ez hozza a törvényeket és választja 3 évre az elnököt. Teljesen önálló hadserege, tengerészete, önálló posta és pénzrendszere, önálló külügyi képvisellete; amerikai gyarmatról szó sem lehet, csak annyiból, hogy Amerika felügyeleti jogot gyakorol a belső rend és a béke fentartását illetően.

Nehéz az elhelyezkedés

Kubában épp úgy mint az egész délamerikai és középamerikai kontinensen kevés munkaalkalom kínálkozik. Gyárpar itt teljesen hiányzik, csupán

dohány- és cukorgyárak vannak csekély számban. Az elhelyezkedés csakis a kisipar terén és a mezőgazdaságban, vagy pedig szezonmunkában lehetséges. A kereseti viszonyok a nagy munkakinálát következtében igen csekélyek, habár itten is a dollár pénzegység van forgalomban. Cukorgyárban például, ami szezonmunka: napi 12 órai munkáért fizetnek 1.50 dollárt, vasutvonalak építésénél 10 órai munka, munkabér 1.60 dollár, pincér vagy kereskedőseged keres napi 12 órai munkáért havi fizetésben 20 dollárt és teljes ellátást is kap. Egy jó szabó, géplakatos, mechanikus, elektrotechnikus-seged heti 12—15 dollárt keres.

Drága az élet

A dollár vásárlóereje igen csekély. Egy hajnyírás, borotválás például 60 cent, egy kg. hus 50 cent, egy kiló kenyér 22—24 cent, egy kiló zsír 50 cent, egy pár cipő 5—10 dollár, mértékutáni ruha 35 dollárnál kezdődik. A legszerűnyebb napi megélhetéshez legalább egy dollár szükséges. Ezek után nem ajánlom a Kubába való kivándorlást. Igaz, hogy eddig 12 hónapi itt tartózkodás után minden további nélkül kapott az ember vizumot az Egyesült-Államokba, de az új bevándorlási törvény két évre emelte fel az ittlakás minimumát.

Sokezer zsidó emigráns

Zsidó élet? Letelepedett zsidó nagyon kevés van. Körülbelül ötven családról van tudomásom, akik régebben jöttek ide Jemenből (Szíriából) és héberül beszélnek. A zsidó emigránsok száma ellenben sokezer. „Macabea Centro“ elnevezés alatt zsidó egyesület is van Kubában, de az nagyon kevés tevékenységet fejt ki. Habana zsinagógáját török-zsidó templomnak nevezik az emigránsok, a szertartások hasonlítanak a szefárdokéhoz. Az újabb bevándorlók jiddis színházat létesítettek, amely azonban nagyon kezdetleges nivóju.

A duce és táborokara

Borotvaélü játék folyik Itáliában. Mussolini hallgat

(Róma, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mussolini hallgat. Két beszéde óta, amelyet a szenátusban és a fascista párt ülésén mondott el, konokul lezárja ajkait és hallgat. Jól kicirkalmazott és nagyszerű dinamikájú két beszéde után még a külföldi laptudósítókknak se nyilatkozik: nem akar interjúban többet vagy talán kevesebbet mondani annál, amit szeretne és amit el kellett mondania.

A szenátusban inkább félszeg volt Mussolini, mint a Palazzo Veneziában, a gyönyörű városzerű rinascimento-palotában, ahol egykor az osztrák-magyar nagykövetség volt, most pedig a fascista párt végrehajtó-bizottságainak ülése. Az elsőemeleti nagyteremben — tíz év előtt még követségi bálterem volt — ahol a fascista sajtófőnökség is tartózkodik és ahol nemrég még Finzi és Rossi uralkodtak, tömve van a terem és várják Mussolinist. Autóját fascista muskétás-gárda követi és ahogy komorkinézésű, leszögezett fejjel, keményen lépked a duce: Evviva fogadja. Ahogy nézem, szinte misztikusan exaltált, rajongó, néha valósággal diabolikus feje van, amelynek lenyűgöző hatása az egyesekre és a tömegekre igazán kísértő erejű. A hangja görögve torkollik ki ragyogó foga sóványán és simára beretvált arcán néha szinte teatrálisán játszik végig a pátos minden skálája. Kemény elszántság, felkészültség és sok keserű élettapasztalat nyoma viharzik végig ezen a szuggesztív erejű arcon.

Amíg eljutott idáig...

Matteotti meggyilkolása személyi tragédia is Mussolini számára, mert Matteotti a szociáldemokrata pártban Mussolini örökét vette át, a fiatalág lendítő erejét az öregekkel szemben. Turati és Treves mellett Matteotti volt a szocializmus fiatal vezére, mint ahogy Mussolini volt sokáig ugyanaz a pártban. Tizenégy éve még csak annak, hogy Forlíban megindította kis hetilapját, a „Lotta di classe“-t és 1911-ben a milánói olasz szocialista kongresszuson már tisztogatást követelt a szo-

cialista pártban — reakciós elemek ellen. A fiskálisok szocializmusa ellen harcolt akkor Mussolini és ugyanazokat mondta, amiket Laccari mondott később, mikor megalapította a maximalista pártot. Izgatott a liviai háboru ellen és ezért börtönbe került, aztán az „Avanti“ főszerkesztője lett és huszezerrel százezerre emelte fel a lap példányszámát, mint ahogy mindig érzéke volt a tömegszervelemmel való munkájára. Aztán kilépett az „Avanti“-tól és megindította a „Popolo d'Italia“-t — akkor azt mondták, hogy az antaut pénzén — és aki két év előtt még a háboru ellen izgatott és börtönt ült emiatt, most bersaglieri-uniformist vett magára, hadba vonult. A háboru volt sikerének talapzata: a kis káplár-ból duce lett.

A leghihetlenebb ellentétekből épült fel a duce lelke, életeleme a meglepetések szerzése, szenvedélye az *epater le bourgeois* és ezért uralma egy pillanatra sem juttatja nyugalomhoz az olasz közlekedet. A szocialista doktrínát: *Bewegung is alles*, magával vitte Mussolini a fascizmushoz, pártjába és táborába, amelyről nem lehet tudni, ő sem tudja, igazán az ő pártja, csak az ő pártja-e csupán. Mussolini hallgat és összeszorítja ajkait: senki sem tudja, mit tervez, senki sem tudja, mit akar...

A két hadsereg

A fascista párt gyűlésén nagy sikere volt Mussolininak és most minden azon mulik, hogy össze tudja-e tartani úgy a táborát, mint ahogy összetartja a pártot. Az ellenzék nem akar bemenni a parlamentbe, az ellenzéki pártok a kommunisták kivételével szövetségtek és Filippo Turati-t választották meg vezérüknek, és harcosan küzd Mussolini ellen Amendola az „Il Mondo“-ban, abban az újságban, amelyet Nitti alapított.

A főposta tőzomszédságában, Via della Mercede 96. számú házában van a közmunkaügyi minisztérium. Kapuja aljában s benn a tágas udvaron teljes tábori felszereléssel heverésznek

a földön készenlétben a feketeingesek; nyílvá a főposta tulajdonához való jogukat védik. öt házzal arrébb, az „Il Mondo“ liberális lap szerkesztőségének aljában sorkatonaság tanyázik készen arra, hogy a fascisták ellen támadó front egyik legkeményebb orgánumát megvédjék feketeingesek ellen. Százhusz méternyire egy mástól táborozik a két fegyveres csapat s milícia katonái át-átjárogatnak a szembenlévő cukrászdába s inceselkedve mulatnak a cukrászda előtt járogató leánysereggel, a királyi katonaság teljesen behúzódott a kapu sötét aljába és — olvas újságot, liberális újságot: az utcán nem mutatkozik egy sem.

Mussolini ma megígérte, hogy a fascista miliciát bele fogja olvasztani a rendes hadseregbe és letéteti velük a királyra az esküt. Ezt a jószándékát mindenki el is hiszi, mert Mussolini magát jobbról és balról nagyon megbecsüli. De voltak a történelemben esetek, amikor a praetori gárdák fölébe kerekedtek a praetoroknak. Borotvaélü játék folyik itten... S. G.

Eltűnt egy háromnapos vőlegény

Három levelet hagyott, amelyekben bejelenti, hogy öngyilkos lesz. Klein József kiadóhivatali tisztviselő ezerötszáz lejt vett a pénztárból magához, hogy leigya magát öngyilkosságra előtt.

(Cluj-Kolozsvár, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Három nappal ezelőtt egy eljegyzési hír jelent meg a kolozsvári napilapokban. Az eljegyzési hír mindössze két sor volt: Klein József kiadóhivatali tisztviselő eljegyezte Nagy Margitot Kolozsvárról.

Igy szólt a két sor, de a szürke hír mögött egy önmagával és környezetével meghasonlott fiatalember fájdalmas tragédiájának utolsó felvonása húzódott meg. A tragédia első felvonása Nagyibáynan vetette előre árnyékát.

Amikor Klein József a háborúból megröpkant testtel, de kinyílt értelemmel hazatért Nagyibáynára, semmiképpen sem tudott többé beleilleszkedni a kisváros korcsmárosának szürke és eseménytelen életébe. A szülei pedig hallani sem akartak arról, hogy a különben igen értelmes és eszes fiuk nagyobbra jusson, mint amennyit ők tudtak neki nyújtani. A fiu akkori heves jelenetek után végleg elköltözött a szülői háztól s három éven keresztül a legnagyobb anyagi nyomoruság közepette kereste meg kenyerét. A legkülönbözőbb ipari mesterség megtanulásába fogott bele, volt cukrász és fűszerész, de sehol sem boldogult. Legutóbb aztán a kolozsvári „Gyilkos“ kiadóhivatalában jutott révbbe.

Kolozsváron megismerkedett egy Nagy Margit nevű leánnyal, aki a kolozsvári fűszeripar szövettségének tisztviselője. Az ismeretségből szerelem lett, de a házasságnak ezerféle akadály állta az útját. Anyagi gondok, és a fiu szüleinek tilalma, akik egyre kétségbeesettebb hangon levelekkel ostromolták a fiukat, hogy álljon el a tervétől és ne vegye feleségül a leányt.

A gondok és a szülői tilalom zápora közepette Klein József egészen elvesztette a talaj lábát alól, az utóbbi két nap alatt valóságga buskomor volt és uton-utófélen hangoztatta hogy öngyilkos lesz. Ma délelőtt, amikor már tíz óra is elmúlt és mégsem volt bent a hivatalában, a személyzet rögtön rosszat sejtett, feltörték Klein József fiókját, ahol három levelet találtak.

Az első levél a „Gyilkos“ főszerkesztőjének szólott, amelyben bejelenti, hogy nem bír már tovább az életet és mire ezt a levelet kézhez veszik, nem lesz már többé az élők sorában. Egyszersmind bocsánatot kér azért, hogy a kiadóhivatal pénzéből 1500 lejt eltulajdonított, de szüksége volt a pénzre, mert le akarja inni magát, hogy bátorságot merithessen a öngyilkossághoz. A második levélben menyasszonyától bucsuzik el, a harmadikat pedig öccsének írta, akinek súlyos szemrehányások tesznek az elszegvedett családi zaklattatásokért.

A levelek megtalálása után azonnal jelentették a rendőrségnek, amely két detektívvel küldött ki Klein József felkutatására. A szorgos kutatás ellenére is a rendőrség ma estig sem Klein Józsefet, sem a hulláját nem találta fel, úgy hogy még az sem bizonyos, hogy valóban öngyilkosságot követett el.

Az ASTRA benzinelektromos gépcsoport szállodák, kastélyok világítására a legalkalmasabb!

Részleteiben is megszavazták az elemi iskolatörvényt

Jorga nagy beszéde a felekezeti iskolák védelmében. A magyar egyházak tiltakozása

(Bukarest, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara szombati és vasárnapi ülésén gőzerővel tárgyalta Angheliescu miniszter elemi iskolai törvényjavaslatát, amelyet általánosságban már szombaton megszavaztak. A vasárnapi gyűlésen a javaslat részletes vitája volt napirenden. Nagyon figyelemreméltó az a beszéd, amelyet a vita során Jorga tartott a kisebbségi iskolák védelmében. Jorga mindenekelőtt kategórikusan kijelentette, hogy

a felekezeti iskolák fentartása és a kisebbségek szabadsága mellett foglal állást,

azt érve ezalatt, hogy tarthassanak fenn maguknak mindenféle iskolát, amilyenekre szükségük van. Igen gyenge alkotás lenne a román állam — mondotta Jorga —, ha azt a kisebbségek iskolái megdönthetnék.

— Ha a felekezeti iskolai oktatásnak megadjuk a kellő szabadságot, tanítók pedig mégis mesterkednének az állam és a románok nemzeti érdekei ellen, annál jogosabb lesz a hatóságok részéről a legszigorubb megtorlás alkalmazása.

A román felekezeti iskolákra nézve Jorgának az a meggyőződése, hogy azok a tanítók jobbak és megfelelőbbek nem lehetnek, akiket az állam nevez ki, mint azok, akiket az egyházak vezetői jelölnek ki és a hívek többsége választ meg. A felekezeti iskolát azért is meg kell hagyni, mert abban van lélek is. Ne akarjuk a lelket elrabolni — mondotta! Ha azonban az elemi iskolák fentartási terheit a községre hárítják, a legelemibb igazság követeli meg, hogy magukat választhassák meg tanítóikat. Beszédét azzal végezte, szilárd meggyőződése szerint

a jelenlegi közoktatásügyi miniszter jobb és igazságosabb elemi iskolai törvényjavaslatot nyújtott volna a parlament elé, ha más kormányban foglalna helyet.

— Csodálkozom, mondotta Jorga, hogy ezzel a javaslattal az utolsó órában áll elős nem nyújtotta tárgyalás alá inkább a közigazgatási és a választójog-reformját a parlament.

A kisebbségek iskoláit — mondotta Jorga — a békeszerződések értelmében tiszteletben kell tartani. Egyébként is azoknak, akik nemzedékről-nemzedékre munkálkodtak valamely országban, bizonyos jogaik vannak ahhoz az országhoz. Az államnak kötelessége igazságosnak lennie valamennyi polgára iránt. A szászokról nem is beszéllek, — mondotta — de jól meg kell jegyezni, hogy az erdélyi magyarokat nem szabad felelősökké tenni azokért a dolgokért, amik nem Erdélyben mennek végbe.

Megjegyzi végül Jorga, hogy a kormány nem méltatja illően azt, amit kultúra tekintetében a nyugatról és kívülről jött befolyásnak köszönhet.

Beszédét ezzel végezte be Jorga:

— Segítsen meg isten bennünket, hogy jövőben jobbat is alkothassunk, mint aminő ez a törvényjavaslat!

Jorga beszédét az ellenzéki képviselők nagy ovációja követte. A vita során Sándor József magyar képviselő is felszólalt és a római katolikus, református és unitárius egyházak nevében ünnepléses tiltakozást olvasott fel. A deklaráció többek között ezeket mondja:

„Az erdélyi róm. kat., ref. és unitárius egyházak igazgatótanácsa határozottan és erőlyesen tiltakozik a törvényjavaslat mindama intézkedései ellen, melyek a kisebbségi felekezeti iskolaügy tör-

vényes szabályozásának előbevágának és a nagymultú és nemes hivatást betöltő felekezeti nevelőintézetek szabad fejlődését és jövőjét megszorítják; tiltakozik a kisebbségi állami népiskoláknak tanítókkal a tervezett módon való ellátása, a gyermekkertek magyar nyelvűnek s általában magyar jellegének megtámadása, a községi iskolatípus megszüntetése, a tanító- és tanítónőképzés fenyegető államosítása és az állami népiskolák és oktatási intézetek fentartási költségeinek a politikai községre való hárítása ellen.“

Lemondott az olasz kormány

Mussolini visszavonul? A fascistapárt válsága

(Róma, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mussolini személyéhez közelálló körökben azt a hírt kolportálják, hogy Mussolinin erősen lesújtották a Matteotti meggyilkolásával kapcsolatos események és az utóbbi napokban élénken foglalkozik a visszalépés gondolatával. Mindenesetre megállapítható, hogy a duccl igen nehéz helyzetben van. Mint miniszterelnök, teljesen pártja rabja marad és nem

Angheliescu miniszter röviden válaszolt Sándor Józsefnek és kijelentette, hogy

a felekezeti és magániskolákról külön törvény fog intézkedni,

amelynek tervezete már készen van és összel kerül tárgyalás alá. A kamara ma délelőtti ülésén

részleteiben is megszavazták az elemi iskolai reformot 96 szavazattal egy ellenében.

Azután vita nélkül elfogadták a katonai előléptésekről szóló javaslatot.

A délutáni ülésen Joanitescu interpellált a papírügyben, majd a romanai és bocsamontanai választások igazolása került sorra.

oszthatja fel a fascista miliciát, ha pedig visszalép, a fascista párt teljesen elveszti maga alól a talajt és semmi reménye nem lesz többé arra, hogy hatalmát visszaszerzi.

Rómából jött utolsó jelentés szerint a kormány miniszterei és az államtitkárok felajánlották lemondásukat. Az új kormány valószínűleg ma, kedden alakul meg.

Déli és esti jelentés a fuzióról

Még mindig vannak akadályok az egyesülés útjában

(Bucuresti-Bukarest, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A paraszt és nemzeti párt hónapok óta készülő fuziójáról még mindig lehetetlen tiszta képet alkotni. Egyik nap hivatalos jelentések számolnak be arról, hogy a fuzió a Stere-ügy elmergesedése miatt végleg meghiusult, másik nap a mindannyiszor meginduló közvetítési tárgyalások eredményeképpen újra jelentették, hogy komoly remény van a fuzió megvalósulására.

A ma déli jelentés szerint a nemzeti párt elfogadta a parasztpártnak azt az indítványát, hogy a párt ideiglenes vezetője Michalache és Maniu Gyula legyenek. Ezzel az aktuálissal a fuzió elől minden

akadály elhárult és az megtörténtnek tekinthető.

Igy szolt a délelőtti jelentés, amelynek értékét azonban az esti híradás lényegesen legyöntette. Eszerint ugyanis a fuzió ügyében még mindig vannak bizonyos nehézségek, amelyek áthidalására tárgyalások folynak. A parasztpárt ugyanis azt kívánja, hogy a két párt közös kongresszusa legkésőbb október havában legyen, a nemzeti párt azonban ebbe nem akar beleegyezni.

Ezzel kapcsolatban a „Lupta“ közli, hogy a Stere-ügy elintézése folytán Maniu Gyula személyesen fog interveniálni a pártból kilépett politikusoknál, hogy vonják vissza kilépésüket.

Semmitőszék elé kerül a jasi hullarendelelet

Aikotmányellenes a jasi anatómiai professzor vizsgautasítása

(Bucuresti-Bukarest, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hirt adott már az Uj Kelet a jasi egyetem anatómiai professzorának arról a rendeletéről, amelynek értelmében anatómiai vizsgára csak azok a zsidó egyetemi hallgatók jelentkezhetnek, akik a gyakorlatok alatt zsidó hullát boncolták.

A jasi professzornak ez a rendelete óriási felháborodást keltett az összes érdekelt körökben annál is inkább, mert az egyetemi élet szellemével homlokegyenest ellenkezik az a felfogás, amely megkívánja, sőt előírja a diákoknak, hogy felekezeti és nemzetiségek szerint felosztott tanulmányi anyagon készüljenek el az orvosi pályára. A zsidó hitközségek minden egyes ügynevezett nem reklamált hullát

az anatómiai intézetek rendelkezésére bocsátanak.

Teljesen abszurdum tehát az a felfogás, amely azt a zsidó diákot, aki történetesen nem zsidó hullát boncol, meg akarja fosztani a vizsga lehetőségétől.

A jasi tanár határozata egyébként semmitőszéki tárgyalás alapját fogja képezni. Ugyanis az egyik érdekelt fél feljelentést nyújtott be a semmitőszékhez és az egyetemi tanár határozatának, mint az alkotmányba ütközőnek, megsemmítését kérte. A panaszt, melynek tárgyalása elé nagy érdeklődéssel tekintenek politikai és jogász körökben, maga Dobrescu, az országos ügyvédszövetség elnöke, képviseli a semmitőszéki tárgyaláson.

A kolozsvári tenniszverseny első napja

A másodosztály női egyes győztese Giurgiuti kapitányné

Szép számu közönség jelenlétében folynak a ma délelőtti megkezdett és három napra tervezett kerületi tenniszverseny küzdelmei. Az a nagy érdeklődés, amely a verseny iránt megnyilvánul, fényesen bizonyítja, hogy Kolozsvárt a tennisz intenzív sportág. Ma estig az előküzdelmek és a másodosztályu bajnokság mérkőzései döltek el. A másodosztályu bajnokság női egyes győztese Giurgiuti kapitányné lett, ki élvezetes és stílusos játékkal győzte le ellenfeleit.

Részletes eredmények:

Az I. osztály előmérkőzései:

Férfi egyes: Rozvan (V.) — Botis (V.) 6:4, 6:1, Dr. Radnay (Elit) — Lakner (KAC) 7:5, 9:7, Straub (K.) — Faur (U.) Szkreces. Szép (K.) — Balázs (K.) Szkreces. Női egyes: Matusovszky Dodi (KAC) — Mülner (Elit) 6:2, 6:1.

II. osztály:

Férfi egyes: Chiroiu (U.) — Dr. Tanasescu (U.) Szkreces, Giurgiuti kapitány — Balázs (KAC) Szkreces. Szatmári (Elit) — Dr. Vasiliu (U.) 6:2. Szkreces.

II. osztály középdöntője:

Dunky (KAC) — Chiroiu (U) 7:5, 5:7, 8:6. Nehéz küzdelemmel győzött a stílusosabb Dunky. A II. osztályu női egyes bajnoki döntőjét Giurgiuti kapitányné nyerte meg Ghita urnóval szemben (6:3, 6:3).

A játékosok méltatására visszatérünk.

— Doktorráavatás. Szombaton, június 28-án, avatták a prágai német egyetemen Weisz Imrét Nagyilondáról az orvostudományok doktorává.

— Orvosi hír. Dr. Reich Izidor Buziás-fürdői orvosi praxisát megkezdte Strada Avram Jancu 20. szám alatt.

* Pöstyénfürdőn teljes erővel folyik a szezon. A pompás Thermia Palace Szállót, mely az összes fürdővel egybeépült, már megnyitották. Az árak meglepően mérsékeltek. A Thermiában már napi 65 Kc-ért kapható lakás penzióval. Felvilágosítások telefonon is: Rózsa-drogéria, Cluj, Str. Londrei 21, ahol eredeti pöstyéni iszapkocka is kapható házikurára.

* Dr. Opreacu Mircea ezredes állatorvos, a milánói egyetem volt hallgatója az összes állatbetegségeket gyógyítja. Specialista kutyabetegségeken. Rendel naponta d. u. 2—6-ig. Mikes Kelemen-u. 1. Telefon 22.

1980 LEI

a legújabb tavaszi férfitöltöny

Katz és Mendel

cégnél Cluj, Főter 10.

HIREK

...
Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei félévre 330 lei, egész évre 750 lei.

A kék gyémánt

Abban az időben, mikor még a minden oroszok cánya a kanosuka és a szibériai száműzetés sportját gáláns kalandokkal illatosította, történt, hogy Madame Thullier, akit „Primerose“ néven dédelgettek a párisi demimondeok ragyogó világában, a cárnak tett „poétikus“ szolgálatok fejében egy csodálatos drágakövet kapott ajándékkul, mely egyike a világ legszebb drágaköveinek. Kék gyémánt néven becézték ezt az ékszer, mintha a mesék birodalmából került volna a pompás színésznyakába, hirdetni az irigyeknek és a hódolóknak, hogy a cári kezek nemcsak ütni, hanem ajándékozni is tudnak, a cári szív nemcsak könyörtelen tud lenni, hanem havolni és képes a Szépség és a Gyönyör papnője iránt.

Azóta a cári szemek látása véres homályba bukott alá, megrengett a föld és elsüllyedtek azok az utak, melyek bíbor batáron röpitették Aphrodite reinkarnált félistennőt a téli palota diszkrét, perverz bűnökkel és fejedelmi pompával tulterhelt levegőjébe.

Madame Thullier, alias „Primerose“, azóta elhagyta az első tavaszok pompás évvirányait és hosszabb elmerengés, rövidebb lejárati viszonyok, valamint a világ változandó dolgainak bölcs tudomásulvétele után rájött arra, hogy a cárok sem mindenhatók, a királyok szerencséje is forgandó. A mai európai konstelláció különben sem kedvez a legmagasabb gáláns kalandoknak s bizony: a gögös multat is aprópénzre kell felváltani, ha így kívánják a jövőndékei. Madame Thullier bizonyára nem nélkülözte a fényes demimondeoknál jól bevezetett érzelmességet s igen fájhatott szívének arra gondolnia, hogy a kék gyémántot közönséges polgári kufároknak kell eladnia. Hajdan ragyogó szemében könnyecsek fénye jelenhetett meg, ha erre gondolt és márványteste megvonaglott a fizikai fájdalomtól.

Am Sors-cár urnak még annyi szíve sincs, mint az utolsó Romanovnak volt és különösen érzéketlen magaviseletet tanusít a hervadó bájok iránt. E közöny egyenes következménye nem lehetett más, mint az, hogy Madame, ki Nizza kék ege alatt merengett az élet hiábavalóságairól, engedett a kísértésnek és egy ékszerésznek kétféle frankért eladta a csodálatos kék gyémántot.

Az élelmes ékszerész persze rögtön tovább adta az ékszer, még pedig meglehetősen nagy nyereséggel. Egy amerikai milliárdos tízmillió frankot adta érte. A hideg és bűvös tűz gyémánt tehát bevezetett a kevésbé kék, de annál busásabb romantika vizeire.

A gyönyörök emléke, a mult hatalmának szimbóluma, a szépség és gyönyör záloga, im megindult az örvény felé... Talán mire a legutolsó stációhoz ér, pompás tűzében már nem ragyog meg a Madame Thullier igézetes szemének varázsa, talán már kihalt benne a cári pillantás tükre mélységének tüze s a régi, forró órák emlékét mindörökké felváltja az a hideg ragyogás, mely a gyémántokat jellemzi.

Kegyetlenek az idők és a gyémántok! Az idők megölik az ifjúságot és a hatalmat, a gyémánt fénye pedig hűtlen, mint amilyen hűtlen csak egy demimonde lehet. Salló

...
Kolozsvár lakáshivatalát áttették a vármegyeházára. Mint ismeretes, Kolozsvár városi tanácsa reményben ideiglenesen felfüggesztette a feleslegessé vált és népszerűtlen lakáshivatal működését, hogy ez idő alatt a belügyminisztertől utasítást kapjon a hivatal további sorsáról. Az új lakbérleti törvény ugyanis megszüntette a különböző lakáshivatalokat, mert a megüresedett lakások fölötti rendelkezési jogot a háztulajdonosokra ruházta át. Ilyen körülmények között a lakáshivatal működése illuzóriusnak látszott és a tanács a belügyminiszterhez intézett felterjesztésében e véleményének kifejezést is adott. A felterjesztésre ezideig válasz nem érkezett, ezért a tanács a lakáshivatalt vármegyei prefektusi hivatalhoz utalta át. A mai naptól kezdődőleg a lakáshivatal megcsappant ügyeit a megyeházán fogják vezetni.

...
Végetért a kolozsvári állampolgárok jelentkezése. Hétfőn délután két órakor a városháza elsőszámu termében működő bizottság lezárta az állampolgári jelentkezéseket és máttól fogva már csak megindokolt kérés alapján fogadnak el jelentkezéseket. Az írásbeli kéréshez mellékelni kell azokat az okiratokat, amelyek valószínűvé teszik a jelentkező román állampolgárságát. A jelentkezők összeírására vonatkozó munkálatokkal kapcsolatban ma Kolozsvárra érkezett Grigorescu belügyminiszteri vezérigazgató, hogy a munkálatok eredményéről meggyőződést szerezzen és újabb instrukciókat adjon. Holnapután már ki lesz téve közszemlére azoknak a polgároknak névsora, akik az eddigi jelentkezések alapján az állampolgári jogot elnyerték, valamint azoké is, akiket visszautasítottak. A visszautasítás ellen 15 napon belül felelkezni lehet a polgármesterhez. A felelkezéseket külön bizottság fogja letárgyalni s a kiknek iratait rendben találják, azokat hivatalból fogják bevezetni a lajstromokba.

...
Barnaszén-telepet fedeztek fel Temesvár közelében. Temesvárról jelentik: Szinérmez község határában, mely Buziás mellett fekszik, háromezer holdnyi területen elsőrendű barnaszén-telepre bukkantak. A telepen található szén kalóriája négyezer, tehát ezer kalóriával erősebb, mint a legszárazabb tűzfű. A körülbelül kétezer holdnyi nagyságu szénterület kihasználására már egy konzorcium is alakult s mint jelentik, már meg is kezdte a termelést. Az új szénterületnek jelentőségét fokozza az, hogy a kitermelendő szén lényegesen olcsóbb lesz a többi bányák termékeinél s így a gyáripar lényegesen olcsóbban fog jöminőségű szénhez hozzájutni.

...
Dánér Bélát, az ébredő ügyészt rágalmazásért egymillió korona pénzbüntetésre ítélték. Debrecenből jelentik: A debreceni törvényszék Dánér Béla ügyészt, volt nemzetgyűlési képviselőt, akit annakidején, mert az igazságügyminiszter ellen a „Nép“ című napilapban éles támadást intézett, állásától fel is függesztették, szombaton délelben egyrendbeli becsületsértés és egyrendbeli rágalmazás vétségével mondta ki bűnösnek a Pap Ernő által indított sajtópörben. A bíróság Dánért egymillió korona pénzbüntetésre ítélte és kötelezte a vádlottat, hogy az ítéletet a Hajdusoboszlóban megjelenő „Hajduság“ és a Debrecenben megjelenő „Hajdudföld“ című lapban közzétegye. Az ítélet ellen Dánér a bűnösség megállapítása miatt felelkezett.

...
Nem lesz zsidó népszavazás Ruszinszkóban. Ungvárról jelentik: Nagy port vert fel annak idején az a hír, hogy Spira Lázár munkácsi főrabbi Prágában járt és kieszközölte, hogy általános zsidó népszavazást rendeljenek el a hitközségek szervezkedése ügyében. Ez a megoldás sokaknál nagy tetszésre talált, mert ezt a módot találták legigazságosabbnak ama kérdés eldöntésénél, hogy a bratislavai központi irodához csatlakozzon-e az itteni zsidóság, avagy Spira főrabbi vezetésével önálló központi irodát létesítsenek-e Ruszinszkóban. A népszavazás ellen azonban élesen állást foglalt az egész ortodoxia, mely a zsidó tradíciók megsértését látja a népszavazásban. A pozsonyi köz-

ponti iroda uzshorodi vezetősége most azt közli, hogy a kormány nem fog beleavatkozni a zsidóság vallásügyeibe és ha ellenzik a népszavazást, úgy nem óhajt az eddigi állapotot változtatni. A kormánynak az a felfogása, hogy szívesen látna ugyan a zsidóság demokratizálását, de semmi olyat nem oktrojál a hitközségekre, ami autonóm jogaikat sértené.

...
Csak állampolgársági igazolvánnyal lehet telekkönyvi bekebelezést kérni. Az igazságügyminiszter rendeletet bocsátott ki a telekkönyvi hatóságokhoz, amelyben utasítja őket, hogy csak azok részére eszközöljenek a telekkönyvekben tulajdonjogi bejegyzést, akik igazoln tudják állampolgárságukat. E rendelet annyiban sérelmes, mert az egész országban most folynak az állampolgársági igazolások és a legtöbb városban igen sok olyan ember van, akiket minden törvényes jogcímük ellenére sem vettek fel eddig az állampolgárok listájára. De még azok is, akiket felvettek, egyelőre nem kaptak állampolgársági okmányt s így szükség esetén nem tudják igazolni a telekkönyvi hatóság előtt állampolgárságukat. Természetes, hogy ez a helyzet igen sok visszasságot fog teremteni és meg fogja bénítani ugy az ingatlanforgalmat, mint a gazdasági élet zavartalan érverését.

...
Házasság. Ladányi Rely szül. Zentler és Ladányi Dezső mérnök Bucuresti, házasságot kötöttek.

...
A szatmári törvényszék megsemmisítette a nagykarolyi ort. régi hitközség vagyonára elrendelt végrehajtást. Nagykarolyi tudósítónk jelenti: Ismeretes a nagykarolyi ort. régi hitközség pere egykori metzsjővel, akit a hitközség vallási okokból állásától felfüggesztett. Nagy huzavona után egy rabbikból álló választott bíróság ült össze, amely bíróságban a hitközség által megnevezett bíró nem vehetett részt. Vallási jog szerint ez lehetetlen, de a bírók, valahányszor a hitközség a vallási törvényre hivatkozott, azzal ütötték el a hitközséget jogos kivátságától, hogy majd az ítélet megindokolásában erre is ki fognak térni. Erről azonban megfellekedtek. Országszerte nagy feltűnést keltett ítéletüket azzal tetőzték, hogy az igazságtevésért horribilis díjakat állapítottak maguknak: 45000 lejt. Hogy ezt a tiszteletdíjat biztosíthassák maguknak és a hitközséget kényyszerítsék ellentmondás nélkül azt 15 nap alatt lefizetni, kimondták ítéletükben, hogy amennyiben a hitközség ez ellen orvoslattal fog élni, a hitközséget megbüntetik, hogy elbocsátott metzsjője életfogytiglan a vágóhid melletti lakásán kell hogy lakjon és a tényleges metzsjőnek kereshet a hitközség valahol a város végén lakást. A hitközség az ítéletet megtámadta: elsősorban a költségek megállapítását és a hitközség vagyonára elrendelt végrehajtást. A szatmári törvényszék a napokban hozta meg az első ítéletet. A választott bíróság önmaga által megállapított díját a törvényszék is tulmagasnak találta és a felére leszállította, a végrehajtást viszont teljesen megsemmisítette. A ítélet megsemmisítése iránti kereset csak később fog tárgyalás alá kerülni. Amint halljuk, a hitközség a választott bíróságnak a felére szállított díjait is tulsoknak találja és a törvényszék döntését megfellebbezte.

...
A nagyiparosok szövetségének választmányi ülése. Szerdán délután öt órakor tartja a nagyiparosok országos szövetségének kolozsvári központi választmánya júliusi ülést. A tárgysorozat első pontján a szövetségnek a mintavásárral szemben való végleges állásfoglalása szerepel. Foglalkozni fog a választmány az újonnan megszavazott munkásbiztosító törvénnyel szemben követendő magatartásról is. Az Uj Kelet megírta, hogy július negyedikére Kolozsvárra hívták össze az új munkásbiztosító törvény által létesítendő legfőbb véleményező tanácsot. Ezen ülés keretében fognak a tanács tagjai a nyugdíjárulokok, a bizottság működésének módja, a rokkantsági díjak kérdésében határozni. A nagyiparosok szövetségének ülésén még folyóügyek, a vámtarifarevizio és az ipari vizsgálatok kérdései szerepelnek.

...
Borzalmas vihar Cleveland környékén. Clevelandból jelentik: Hatvan mérföldnyire Clevelandtól rettentő forgószél keletkezett, mely borzalmas pusztításokat vitt véghez. A clevelandi színházat a vihar rombadöntötte. A színház romjai alól százhatsvan halottat ástak ki. A kórházak zsúfolásig vannak megtelve sebesültekkel. A Vöröskereszt jelentése szerint eddig háromezretven a halottak száma. A sebesültek száma háromezreterre rag.

* Diana sóborszesz fejfájás ellen.

Kötött harisnya minden színben 25 lei

Floh-harisnya minden színben 44 lei

NAGY HARISNYA-VÁSÁR

Muszlin-harisnya divat-színben 58 lei

Cérna-muszlin minden színben 90 lei

MÉLYEN LESZÁLLÍTOTT ÁRAKKAL

Selyemfátyol minden színben 125lei

BLATT

FÓTÉR 13

Divatkeztükben és kötöttárúkban óriási választék!
 A legjobb harisnyak csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Eltűntek a részvények a budapesti tőzsdebizományosok depóiból

A pénzügyi kormány erélyes intézkedései. Leszállítják az értékpapírforgalmi adót

(Budapest, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti rendőrségre utóbbi időben számos feljelentés érkezett tőzsdebizományosok ellen, akik a felek értékpapírjait azok többszöri sűrgése dacára sem tudták visszaadni. A főkapitányságon emiatt számos tőzsdebizományos és értékpapírkereskedő ellen sikkasztás büntette címén eljárást indítottak. Az utóbbi időben a főkapitányságon feltűnően fokozódtak a tőzsdei vonatkozású ügyek számai.

A depókból utóbbi időben tömegesen eltűnt értékpapírok ügye annyira izgalomba hozta a közönséget, hogy a kormány a közvélemény nyomása alatt a legutóbb tartott minisztertanácson tárgyalás alá vette ezt a kérdést és erélyes lépésekre határozta el magát. Már a legközelebbi órákban várható, hogy a pénzügyi kormány utasítani fogja a pénz-

intézeti központot a depók sűrgős átvizsgálására. A depóvizsgálat igen szigorúan fog történni és azt a pénzügyi központ közgei rajtatűtésszerűen fogják elvégezni.

Hir szerint a minisztertanácson arra nézve is döntés történt, hogy az értékpapírforgalmi adót negyven-ötven százalékkal le fogják szállítani és ebben az ügyben a napokban a kormány érintkezésbe lép a tőzsde elnökségével.

A minisztertanácson határozatot hoztak a társulati adók pénzügyi reformjára nézve is, amelyet a legközelebbi napokban végre is fognak hajtani. Ezzel a reformmal a kormány az a célja, hogy a részvénytársaságok osztalékpolitikáját a tényleges nyereséghez igazítsák és áttérhessenek az aranymérleg-rendszerre. Ezen intézkedések híre a budapesti tőzsde forgalmán már is nagyot lendített.

Nagyváradon döntenek a Faegyesület sorsáról

Kilátás egységes platform teremtésére. Elnöki tanácsulást hívtak egybe

(Cluj-Kolozsvár, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet részletesen megírta az Erdélyrészi Faegyesület ötös bizottságának e hó 22-én Bukarestben lefolytatott tárgyalási eredményét. Tudvalevő, hogy ezen a tárgyaláson nem sikerült a regáti, bukovinai és erdélyi megbízottaknak egységes platformot találni a faegyesület reorganizációjára vonatkozólag. Az erdélyi kiküldöttek az UGIR-ral való együttműködést sürgették és javasolták, hogy az UGIR bukaresti helyiségében egy állandó intézőbizottság működjen, mely tizennégy tagból állana, akik közül a beszarabiaiaknak egy, a bukavinaiaknak egy, az erdélyieknek nyolc, a régi királyságbelieknek pedig négy hely jutna. Az intézőbizottság a fakörzetek költségén működne s kebeléből egy technikai igazgatót választana. Ismeretes, hogy Cioac, a regáti faegyesület referense ellenezte az erdélyiek álláspontjának elfogadását és különösen az ellen foglalt állást, hogy az intézőbizottság tizennégytagu legyen, mivel szerinte három-négy tag is elegendő s a technikai igazgatói állás is fölösleges. A bukovinai kiküldött: dr. Marcu, szin-

tén fölöslegesnek tartotta az UGIR-ral való együttműködést, bár ő szükségesnek tartotta egy tizennégytagú intézőbizottság felállítását.

Tekintettel arra, hogy ezen az ülésen nem sikerült az ellentétes álláspontokat kiegyenlíteni, elhatározták, hogy a faegyesület reorganizációjának kérdésében egy legközelebbi ülésen fognak dönteni.

Ma Kolozsvárra érkezett távirat szerint, melyet dr. Smilovits bizottsági tag küldött, a reorganizáció kérdésében július ötödikére és hatodikára elnöki tanácsulást hívtak össze Nagyváradra, amelyen végleges döntés alá kerül az erdélyrészi faegyesület reorganizációjának kérdése. Remélik, hogy sikerülni fog a regáti, bukovinai és erdélyi megbízottak javaslatait egy egységes platformra hozni s így a nagyon is esedékes faegyesületi reorganizáció végre létrejön.

Erdélyi faegyesületi körökben azt remélik, hogy az erdélyi bizottsági tagok javaslata csak részletekben fog változást szenvedni és sikerül olyan elvi alapot teremteni, mely lehetővé teszi az erdélyrészi faegyesületnek az UGIR-ral való együttműködését.

Öngyilkos lett a Deposititenbank egyik igazgatója

Kielégítik a kis betéteket. A tisztviselők megkapják fizetésüket

(Bécs, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Deposititenbank bukása még mindig nagy hullámokat ver és krónikájához ma újabb, szomorú esemény járult. Pick Gilbert igazgató, aki a Deposititenbank valamennyi fiókintézetének vezető igazgatója, az éjszaka öngyilkossággal akart véget vetni életének. A negyvenhárom éves bankigazgató, aki Lackenbacher ismert bookmakernek veje, kinyitotta a gázcsapot Alleegasse 21. számú lakásán s reggelre eszméletlenül találták. Környezete nyomban szanatóriumba szállította. Állapota súlyos ugyan, de az életveszedelmen túl van.

A halálraszánt Pick Gilbert — mint környezete mondja — azért volt a végsőkéig elkeseredve, mert a Schwartzenberg téren levő főfiókintézet nagy bajokat okozott a Deposititenbanknak. Ennek a főfióknak Ferenczi nevű főnöke kihasználta a bankhivatalnokok sztrájkját, amikor nem volt ellenőrzés és nagyspekulációba bocsátkozott francia frankban és dollárban. A veszteséget, amelyet ez a fiók a vállalatnak szerzett, 100 milliárd koronára teszik. Ez az eset már lesújtotta Pick Gilbert igazgatót, ehhez járult aztán, hogy egyis gyermeke megbetegedett és az orvosok lemondtak életéről. Ebben a lelkiállapotban érte az a csernovitzi hír, hogy a Deposititenbank ottani fiókintézetének igazgatója nagyszabású sikkasztásokat fedezett fel. Ez aztán teljesen megtörte Pick igazgatót. A Deposititenbank egy másik igazgatója, Fuchs Henrik ma lemondott állásáról s

ennek azt adta okául, hogy nem ért egyet az üzleti felügyelővel, akiket a kereskedelmi törvényszék kirendelt.

Kienböck szövetségi pénzügyminiszter ma délelőtt a parlament folyosóján kijelentette, hogy értesülései szerint az az öt nagy bank, amely hét hét előtt átvette a Deposititenbank részvénytöbbségét, ki fogja elégiteni mindazokat a betevőket, akik május 5-ike után, tehát már akkor bízták pénzüket a nagybankok kezében volt. Ami a többi betevőket illeti, azoknak kielégítésére a nagybankok nem tartják magukat kötelezetteknek s azt mondják, hogy azok még rosszabbul jártak volna, mert a Deposititenbank a nagy pénzügyintézetek közbelépése nélkül május 5-én egyszerűen összeomlott volna. A kisbetevőket 15 millió koronáig teljes összegben kielégítik, viszont az öt nagy pénzügyintézet arra a 280 milliárd koronára nézve, amellyel segítségére jött a Deposititenbanknak, csak másodsorban tart igényt s annak követelésével nem fogja a kibontakozást hátráltatni.

A Deposititenbank felügyeletére kirendelt megbízottak ma tárgyaltak az intézet tisztviselőinek képviselőivel és ígéretet tettek, hogy az alkalmazottak és a hivatalnokok megkapják július 1-én esedékes fizetésüket, sőt a május 1-ével esedékessé vált pótlékokat is, amelyek a szabadságidőre járnak, ezeket az összegeket azonban nem egyszerre, hanem részletekben, amint a pénztárkészlet azt megengedi. Ami a Depo-

sitenbank érdekkörébe tartozó iparvállalatokat illeti, azokat a bank nem képes pénzzel ellátni. Magának a banknak tisztviselőit késedelem nélkül kifizetik, erre a célra már ma együtt volt a szükséges összeg, az iparvállalatok hivatalnokaira és alkalmazottaira ellenben csak a jövő héten kerülhet sor, ha a helyzet megjavul. A bank részvényesei is gyűlésre jöttek össze, hogy megbeszéljék a teendőket. Elhatározták, hogy azoknak a részvényeseknek számára, akik az üzletvezetésen kívül állanak, képviselőt fognak kérni a kereskedelmi törvényszék által kirendelt üzleti felügyeletben s evégből kérvénnyel fordulnak a törvényszékhez. A banknak nagy érdeklősége van Milanóban s most a bécsi részvényesek az olasz érdeklőség képviselőjéhez, a Baca Commerciale Italiana-hoz fordultak, hogy az olasz részvényesekkel egyöntetűen lépjenek föl érdekeik védelmére. Azt tervezik, hogy a Deposititenbank részvényeseit a jövő napokban tanácskozással fogják összehívni.

Negyórás sztrájjal tiltakoztak a vajdasági kereskedők a horribilis adóterhek ellen

A kereskedők határozati javaslatban követelték sérelmeik orvoslását. Gyűlések Szabadkán, Ujvidéken, Beeskereken, Zomborban

(Subotica-Szabadka, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jugoszlávia kormánya sem kezeli enyhébben a kapcsolt területek kereskedőit és iparosait, mint a román kormány. A vajdasági kereskedőket, melyek háromszor annyi adót fizetnek mint a jugoszláviai más tartományok, végleg elkésztette a jugoszláv kormány gazdasági és pénzügyi politikája. A kereskedők és iparosok elkésztése a Vajdaságban végül odáig fokozódott, hogy sérelmeik orvoslásának kivívására a sztrájk eszköztől sem riadtak vissza.

Mint Szabadkáról jelentik, csütörtök délelőtt tíz órától délután két óráig a Vajdaság összes jelentősebb városaiiban a kereskedők és iparosok bezárták üzleteiket. Ezzel a demonstrációval a vajdasági kereskedők szolidaritásuknak óhajtottak kifejezést adni, mely a kormány sérelmes és kereskedőellenes intézkedései ellen irányul.

A demonstrációval egyidejűleg népes tüntető gyűlések voltak Szabadkán, Ujvidéken, Beeskereken és Zomborban, melyeken a kereskedők követelték az egységes és igazságos adókövetési rendszer életbeléptetését az SHS királyság egész területére. Követelték, hogy a kormány a kereskedőket és iparosokat helyes pénzügyi politikával támogassa. Felhívták a kormányt, haladéktalanul gondoskodjon a nyomasztó pénzkrisis enyhítéséről és enyhítsen a horribilis kamatterheken és tegye lehetetlenné a jogtalan illetékek beszedését. Követelték továbbá a posta-, telefon- és távírdíjak leszállítását, a közlekedés javítását, a jogtalan vasuti fekbérek eltörlését. Mindezeket a követeléseket határozati javaslatba foglalták és megfelelő uton eljuttatják a kormányhoz.

A legfőbb vámbizottság tegnapi ülése.

Bukarestből jelentik: Tegnapi este a legfőbb vámbizottság ülést tartott, amelyen az oxigén-szerek és vegyszeti specialitások, az oxigén, desztillált víz, alkoholpreparátumok, balzsamok, esszenciák, parfümök, illatos olajok, földfestékek, finom festékek, lakkok, anilinfestékek, nyomdai és íróinták, ceruzák, alkohollal és alkohol nélkül készített lakkok vámtételeinek revíziójáról tárgyaltak. A bizottság meghallgatta a gyárosok jelentéseit és ezek alapján fogják a végleges vámokat megállapítani. Ma este a bizottság újabb ülést tart, amelyre meghívták a gyárosokat is a következő iparágak képviselőit: huskonzerv, főzelékkonzerv, felvágott és pástétom, szappan, gyertya, csemege, enyv, csiriz, dextrin, lisztből készített pép, növényolajok, likörök és szeszesitalok, pótkávé, cukor, csokoládé, bonbon és glukóza.

Szabad a len és kender kivitele. Bukarestből jelentik: A minisztertanács 1526. számú határozata szerint minden külön autorizáció nélkül lehet lent és kendert kivinni az országból az előirt vámok mellett.

Jugoszlávia is vámtarifarevizóra készül. Belgrádból jelentik: A jugoszláviai ipar védelmére Jugoszláviában is új vámtarifarevizóra készülnek. Az új vámtörvényjavaslaton most végzik az utolsó simításokat.

SPORT

Az Universitátea a bajnokság élén

Universitátea—CFR 3:1 (2:1). Biró Winkle. Az eső miatt szerdára maradt a Haggibbor—Victoria bajnoki mérkőzés

Blank Móric ismét lemondott. Bukarestből jelentik: Ismeretes, hogy egy kínos antiszemita incidens miatt Blank Móric, a Mar-morosch, Blank & Co. vezérigazgatója lemondott a bukaresti tőzsde elnöki tisztjéről, de hosszas rábeszélés után megmástitotta elhatározását. Tegnap délután a tőzsdetanács ülésén Blank Móric óriási elfoglaltságára való hivatkozással bejelentette, hogy képtelen továbbra is vállalni az elnökséget. I. Savescu és C. Halauceanu a bizottság nevében kérték Blank Móricot, hogy vonja vissza lemondását. Az elnök azonban ragaszkodott elhatározásához, de megígérte, hogy továbbra is bármikor szívesen szolgálatára áll a tőzsdetanácsnak.

A Magyar Nemzeti Bank autorizált bankcégei. Budapestről jelentik: A Magyar Nemzeti Bank külföldi pénzek, külföldre szóló kifizetésnek és általában külföldi értékre szóló bármely pénzhelyettesítő eszköznek magyar korona ellenében való vételére és eladására vagy betétként való elfogadására a következő cégeket jogosította fel: Általános Óvadékbank és Hitelintézet, Angol-Magyar Bank, Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepe, Atlantica Trust, Belvárosi Takarékpénztár, Budapesti Takarékpénztár és Várárpénztár, Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár, Deutsch Ignác és Fia, Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár, Fabank, Földhitelbank, Hazai Bank, Hermes Magyar Általános Váltóüzlet, Hungária Bank, Iparbank, Kohner Adolf Fiai, Központi Leszámitoló Bank, Krausz és Bettelheim Rt., Litzkó N. és Popper A., Lloyd Bank, Magyar Általános Hitelbank, Magyar Általános Takarékpénztár, Magyar-Amerikai Bank, Magyar-Cseh Iparbank, Magyar Forgalmi Bank, Magyar Földhitelintézet, Magyar Jelzálog-Hitelbank, Magyar Kereskedelmi Hitelbank, Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank, Magyar-Német Bank, Magyar Nemzeti Gazdasági Bank, Magyar-Olasz Bank, Magyar Országos Központi Takarékpénztár, Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálog-Bankja, Magyar Tisztviselők Takarékpénztára, Magyar Városi Bank, Mercur Váltóüzlet, Metro-Bank és Kútkereskedelmi Rt., Munk és Davidsohn Bank és Bizományi Üzlet, Nemzeti Hitelintézet, Nemzeti Takarékpénztár és Bank, Országos Központi Hitelszövetkezet, Pénzügyi Központ, Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, Politzer, Rosenberg és Társa, Schwartz Armin és Társa, Strasser és Társa, Vágó Mátyás és Társai, Wiener Bankverein. Ezzel egyidejűleg a Magyar Nemzeti Bank főtanácsa elhatározta, hogy a bankrátát tíz százalékban állapítja meg. Az intézet 10 százalékkal számítja le a pénzügyintézetek váltóit.

Javult Svájc gazdasági helyzete. Bernből jelentik: A szövetséges svájci államok gazdasági helyzetében némi javulás észlelhető. Az órapar és órakivitel elérte a háborúelőtti évek produktóját. A gazdasági helyzet javulásához hozzájárult a reparációs kérdések tisztázása is.

A mai valutapiac

A szilárdulás tovább tartott, ami a lej újabb tetemes esésével magyarázható. Élénk kereslet mellett a következő áruk alakultak ki: Osztrák korona 294—298, magyar korona 343—345, cseh korona 705—712, svájci frank 42.80—43.00, francia frank 12.75—12.80, dollár 242—242.50, font sterling 10.45—10.52, olasz lira 10.42—10.48.

Valutapiac június 30-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1255, Berlin —, London 1038, Newyork 239.00, Róma 1040, Zürich 42.05, Bécs 31.30, Prága 700, Budapest —, Varsó —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 840.00, márka —, leva 118, török lira —, font sterling 1022, francia frank 1265, svájci frank 43.00, olasz lira 10.25, drachma 410.00, dinár 265, dollár 237.50, lengyel marka —, osztr. korona 36.00, magyar korona 29.00, cseh korona 700.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 134—134, Amsterdam 212.00—212.00, Newyork 562.75—563, London 2435.50—2436, Páris 2980.00—2977.50, Milano 2430.00—2430, Prága 1665.00—1660.00, Budapest 70.00—70.00, Belgrád 640.00—445.00, Bukarest 240.00—240.00, Varsó 109.50—, Bécs 7935.75—793/s.

A Keren Hajjeszód

kórházakra, ambulatóriumokra és más egészségügyi intézményekre eddig kiadott

89.000 font sterlinget.

A Keren Hajjeszód virágzó paradicsommá változtatja a mocsárlázás országát.

Az eső miatt a Haggibbor—Victoria bajnoki mérkőzés elmaradt és helyette a két csapat kétszer 30 perces tréningjellegű mérkőzést játszott, melyet az esős talajt jobban bíró Victoria nyert meg 2:0 (1:0) arányban. Nagy feltűnést keltett Marcinkievics Lajos rossz bíráskodása. Az elmaradt mérkőzést az intézőbizottság határozata értelmében szerdán játszó le, valószínűleg Morar dr. vezetése mellett.

Hat óra tájban az eső elállt, a pálya is szikkadt egy keveset és miután Winkle bíró a pályát alkalmasnak találta, az Universitátea bajnokit játszotta a CFR-rel. A mérkőzést az egyetemi csapat nyerte meg 3:1 (2:1) arányban és győzelmével a bajnoki lista élére került. Pontszáma egyenlő a Victoriáéval, de egy mérkőzéssel kevesebbet játszott és így a bajnokságot valószínűleg ő viszi. Az erőviszonyokat tekintve az egyetemi csapat megérdemli a bajnokságot, mert ezidő szerint ő a legerősebb csapat a kolozsvári kerületben. Még hátra van a Haggibborral és a KKASE-val való mérkőzése.

A vidéken

Nagyszeben. Jiu—Soimi 3:0. A Soimi nem volt komoly ellenfele a folyton fejlődő Jiu-nak.

Temesvár. Kinizsi—Unirea 2:0. (1:0). Biró Jenser. Bajnoki döntőnek lehet minősíteni a mérkőzést, melynek megnyerésével a bajnokság valószínű győztese a Kinizsi. Mag az MTE-vel és a TAC-al van hátra mérkőzése. Közvetlenül utána az Unirea áll 1 pont differenciával.

Nagyvárad. Az Egyetértés tornaünnepélyét az eső kissé megzavarta, de így is kellemes látványban volt részük a váradinak. Az ünnepély előtt a kolozsvári KKASE ifjúsági csapata 5:1 (3:0) arányú győzelmet aratott az Egyetértés ifjúsági együttese felett.

Törökvis—Egyetértés 6:0 (4:0). A tavalyi bajnok Egyetértés ma nem képvisel játékerőt. A csapat teljesen le van törve. A nap hőse Ströck Albi, aki 10 perc alatt 4 gólt rugott. A másik két gólt Roth és Pless rugták.

Nagyszalonta. Makkabea—NSCMT 1:0 (1:0). A váradi zsidócsapatnak hosszú idő óta ez volt az első meglepetésszerű győzelme. Biró: Csillag. A gólt Kohn lőtte az első félidő 17 percében. Löwi kapus nagyszerű védésével nagyban hozzájárult a győzelemhez.

Arad. Gloria—CFR—AMTE 2:1 (1:0). Az AMTE főlénye ellenére a vasutascsapat szerzi meg a győzelmet. A győzelemből az AAC húzta a hasznát, mert a bajnokság első helyére került.

Marosvásárhely. CFR Mures—MSE 3:3 (2:1). A két legjobb vásárhelyi csapat szép küzdelme. A CFR többet támad, de az MSE támadásai veszélyesebbek. Az MSE-ban játszott Matek is, kit csak most szípháztak át Temesvárról.

Szamosújvár. KAC ifj.—Sparta ifj. 2:1. Rafael (KAC) sulyosan megsebesült.

Torda. KAC—TSC 5:0 (0:0). Biró: Pop. A tordaiak az első félidőben szívesen védekeztek, később azonban megadták magukat a komplett KAC-nak.

Külföldi eredmények

Bécs. Vienna—Hakoah 2:1 (0:1). A vezetőgólt a Hakoah éri el Schwartz révén 11-esből, ennek ellenére a második félidőben nagyszerűen játszó Vienna megszerzi a győzelmet.

Budapest. A magyar uszóbajnokság tegnapi küzdelmei szépen sikerültek. Egy új uszófenomen is feltűnt, aki Sipos ellen a 200 méter távon rekord idővel győzött. A 200 méteres hölgy melluszás rekordját Molnár Ella 3 p. 28 mp-re javította.

Részletes eredmények: 100 m. gyorsuszás. Bajnok Turnovszky 1 p. 4 mp.

100 m. hölgy hátuszás. Bajnok Kraszner Kató 1 p. 40.2 mp.

3×100 m. vegyes staféta. Bajnok az egri Move csapata 3 p. 44 mp.

200 m. hölgy melluszás. Bajnok Molnár Ella Bajai SC 3 p. 28.8 mp.

200 m. gyorsuszás. Bajnok Eperjessy 2 p. 56 mp.

200 m. melluszás 1. Hollósy 2 p. 57 mp.

Sipos a versenyt verve feladta gyengélkedése miatt.

100 m. hölgyuszás. Bajnok Dénes Irén 1 p. 33.8 mp.

100 m. hátuszás. Bajnok Bartha Károly 1 p. 16.4 mp.

Vízilóban Magyarország olimpiai csapata 4:2 arányban legyőzte Ausztriát.

Az olimpiász

Párisban most folynak a törvívversenyek, melyeknek eredményét a hírlaptudósító ügynökség igen szűkszavuan közli és ezért a legnagyobb tájékozatlanság van még a szakkörökben is. A tudósítások annyira hiányosak és ellentmondóak, hogy azokból tiszta képet alkotni képtelenség. Be kell várjuk, míg hozzájutunk egy pesti vagy más sportlaphoz és akkor részletesebben megismertetjük a törvívás lefolyását. Egyelőre csak annyit, hogy legújabb jelentések szerint Belgium 9:7 arányban győzelmet aratott Magyarország felett a döntőben. Az előmérkőzések során Magyarország megverte Ausztriát 13:3, Svájcot 9:7 arányban és kikapott Olaszországtól 16:0-ra. Mivel a szabályok szerint két vereség után kiesés következnek, Magyarország a további küzdelmekből kiesett.

Temesvári tudósítás szerint dr. Belu, az ottani atlétikai szakosztály elnöke az olimpiai játékok megtekintésére Párisba utazott.

Hol lesz 1928-ban az olimpiász. Ismeretes, hogy a jövő olimpiász színhelyét Amsterdam van kizemelve. Híre jár, hogy a hollandok attól tartva, hogy nem lesz elegendő pézárk a Stadion felépítésére és a többi költségek fedezésére, az Egyesült-Államokkal tárgyalnak a rendezés jogának átengedése ügyében.

Japán uszók az olimpiáson. Hét japán uszó érkezett meg az olimpiai uszóversenyekre és azóta már szorgalmasan treniroznak is. Kivétel nélkül igen fiatalok, legtöbbször tizenhatéves, kettő husz. A svéd uszók is Párisban vannak már. Közöttük van Arne Borg is.

Tennisz

A Davis-cup versenyei közelebbről betegezőst nyernek. Nivótlan mérkőzések után végre ismét élvezetes játszma került eldöntésre. A tegnapi fordulóban Franciaország szép élvezetes küzdelem után könnyen győzött India felett. A párosverseny eredményei 6:1, 6:4, 7:5, az egyes versenyek pedig 6:4, 0:6, 5:4, 2:6 és 6:0.

Hírek mindenfelől. Bornstein József, a Haggibbor volt csatára Debrecenből Prosnitzba távozott és az ottani Makkabiba kérte átigazolását. Nagy Ferenc, a budapesti harmadik kerület jóképességű játékosa a Brasovia részére, Vitek Ferenc (Vasas) pedig az aradi CFR részére kérte kilépését az MLSz-től.

Prima bácskai kender

SUCHARD CSOKOLADÉ HÁZTARTÁSRA ÉS NYERS ÉVESRE.

Csodahatású gyógyfürdő! Erdélyi Pöstyén

Bizusa (Büdöspataka) (Szolnokdoboka - m.) Biztos gyógyítás csusz, rheuma, köszvény ellen. Vasuti megálló, szállodák, étterem (rituális). A telepen állandó orvosi felügyelet

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. Ervin, Tarna-Mare. Mi a különbség a rendes és a választott bíróság között? Erről terjedelmes tanulmányt lehetne írni, de röviden a következőkben foglalhatók össze a különbségek: 1. A rendes bíróság tagjait a felek nem választhatják meg tetszésük szerint. 2. A választott bíróság néhány óra alatt is dönt olyan ügyekben, amelyek hónapokig elhúzódhatnak a rendes bíróságoknál a bírósági miatt. 3. A választott bíróság tagjai (gyakran százezerlejes) honoráriumot kapnak tevékenységükért, míg a rendes bíróság díjtalanul ítélkezik. 4. A rendes bíróság ítéleteit meg lehet feleltetni, de a választott bíróság döntéseit nem, mert a vitás felek előzőleg nyilatkozatot irnak alá, hogy kötelezőnek ismerik el a bíróság ítélezését. Ezekon kívül rengeteg formai és sok tárgyi különbség is van a kétféle bíróság között, de azokra ezen a helyen nem térhetünk ki.

Sch. Dávid, Carei Mare. 1. Amerika kivételével, ahol szintén pótkurzusokat kell hallgatni, sehol a világon nincs olyan gimnázium, tehát Németországban sem, ahol érettségizni lehessen a felsőbb osztályok elvégzése nélkül. 2. Anyagi felkészültség nélkül seholszem lehet ma tanulni, legkevésbé Németországban. Valami kevés, de állandó pénzbeli segítségre okvetlen szükség van, így is azonban csak az tud tanulni, aki nélkülözni tud. 3. Talmudtudását mindenütt értékesítheti, ahol valóságos emberek laknak, akik súlyt helyeznek arra, hogy gyermekeik legalább némi zsidó ismeretekre tegyenek szert. 4. Előbbi levelére már válaszoltunk.

G. Zamvel, Tulghes. Levelét áttettük az Erdélyrészi Palesztinahivatalhoz (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.), amelytől részletes felvilágosítást fog kapni.

E. Bernát, Viseul de Sus. Fenti üzenet önnök is szól.

Egy zsidói előfizető. 1. Fenti üzenet önnök is szól. 2. Az 1910. előtt kibocsátott német ezermárkások beváltásáról szóló kőszá hírek semmi komoly alapja nincs.

Kaplun S., Tg. Mures. Valóban leghelyesebb volna, ha valamelyik délelőtt (szombat kivételével) befáradna a Palesztinahivatalba, mely Calea Regele Ferdinand 48. szám alatt van.

K. Mátyás, Petroseni. Olvassa el a G. Zamvel, Tulghes-nek küldött üzenetünket, amely önnök is szól.

A. H., Cluj. Az itteni iparhatóságnak nincsen ingerenciája olyan cégekre, melyek nem tartoznak a hatáskörébe. A levél birtokában küldessen ügyvédi felszólítást, amelynek költségei nem önt terhelik. Ha ez sem használ, akkor be kell adnia keresetét a bírósághoz.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Kedd: Tosca. (Lévay Ilonka és Virág Lajos vendégjátékával. Sorozatszám 452)
Szerda: Othello. (A Schakespeare-ciklus utolsó — huszadik — estéje. Sereghy Andor vendégjátékával. Bevezető előadást tart: Janovics Jenő dr. Sorozatszám 453)
Csütörtök: Antonia. (13-adszor. A drámai személyzet bucsuja szünie előtt. Sorozatszám 455)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó: Kedd, július 1. *Vámpiro k.* Szenzációs dráma, 6 felvonásban. Főszerepben a híres akrobata Luciano Albertini és Jacques a csodamajom. Befejezésül egy kitűnő Tatty vigjáték 2 felvonásban.

Uránia-Mozgó: Kedd, július 1. *A féktelenség.* Szentimentális dráma 5 felvonásban. Főszerepben Francesca Bertini.

Zsák - Ponyva

Vétel! Eladás
Kölcseknintézet, javítóműhely
Albala Izsó Timișoara
II. Piața Traian 2. szám. Sürgőnycim: Albala Timișoara-Fabrica
Interurbán telefon 60

NAGYBAN gyermekjátékokat, kötött- és díszműárakat legjobban **KICSIBEN**
Eisenstädter Fülöp és Társa cégnél vásárol Cluj,
Strada Regina Maria 13.
Gyermekkoosik és kofferárak teljes kiárusítása

Kiváló minőségű, kellemes és üdítő

tordai sör

Gyár: Turda, telefon 5. Főraktár: Cluj, telef. 394

„ASTRA“

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A. Vezérigazgatóság. Bucuresti, Str. Las-car Catargiu 11. **Sürgőnycim:** Vagonastra Bucuresti. Levélcim: Postafiók 136.

Autobuszok közuti használatra, fürdőtelepek részére, városok közötti forgalomra. — Üzemterveket, rentabilitási számításokat készítséggel és díjmentesen készítünk. Teherautóautókat kardan vagy lánchajtással, három és fél tonna hasznos teherbírással. Tartányautóautókat benzín, olaj és petróleum szállítására. Ürtartalom 3550 liter. Tüztöltőautóautókat városi tüztöltőségek részére. Öntözőautóautókat városok részére, 5 m. átlagos öntözőszélességgel. Precíziós esztergapadok Withworth, vagy mélyméteres csavarmenetek vágására berendezve. Csucstávolság 1000—1200—1600 és 2500 mm. Excenterprések kilengés 30 mm. Nyomóerő 8 tonna. Elektromos gépcsoportok 3/5 Kw, 110 vagy 220 Volt, táplál 150 drb 25 gyertyafényű körtét. Benzinmotorok 6, 14, 45, 60 és 90 HP. Furógépek 15 és 35 mm átm.

gyártmányaink eredeti gyári áron beszerezhetők az alábbi bizományi raktárakból:
ARAD: Intreprindere de Mașini și Automobile Strada Alexandri No. 6.
BRAȘOV: „Silvania“ Műszaki vállalat, Str. Spitalului 64.
CLUJ: Blaga Emil, Műszaki Vállalat, Piața Stefan cel Mare 3.
LUGOJ: Schwäbische Zentralbank Filiale Lugoj.
MEDIAS: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsvereine.
ORADEA-MARE: „Economia“ Kereskedelmi és Ipari R. T., Piața Mihai Viteazul No. 1.
SATMAR: Printz Testvérek Vasöntőde és Gépgyár.
SIBIU: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsvereine.
SIGHIȘOARA: Maschinenabteilung der S. S. Landwirtschaftsvereine.
TÂRGU-MUREȘ: Bíró E. dipl. gépészmérnök műsz. vállalat, Str. Ștefan Voda No. 1/a.
TIMIȘOARA: Schwäbischer Landwirtschaftsverein.

EGÉSZ LAKBERENDEZÉSEKET, RÉGISÉGEKET ÉS ZONGORÁKAT, ÉKSZEREKET VESZEK, ELADOK ★ STERNBERG J. ★ ORADEA-MARE PIAȚA UNIRII

Saját készítményű Előírásos, hitelesített
jégszekrények ürmértékek
nagy választékban. gyártása.
Üzememben elvállalok mindennemű
fémnyomó munkálatokat.
Grünwald Jakab bádogárúzem P. M. Viteazul 13. Cluj

Az „UJ KELET“ könyvosztálya
Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Egyszáz lej értékű **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

I. csoport:

- Sch. Alejchem: Leégett nemesek (Kötve. Novellás könyv)
- Ujvári: Bosszuálló Isten (Regény)
- Goldschmidt: Egy zsidósors (Amatör példány. 3 kötetes regény)
- Gizskalay: Titok. (Egyfelv. dráma)
- Agnon: És a meggörbebt kiegyenesedik. (Regény)
- Nordau: Dr. Kohn. (4 felv. dráma)
- Bíró Lajos: A zsidók utja. (Tanulmány)
- Gizskalay: Támár. (Amatörpéldány. Bibliai regény)

Ezt a hatszáz lejes sorozatot ötszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Nyolcvanlej értékű **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

II. csoport:

- Sch. Alejchem: Leégett nemesek. (Fűtve. Novellás könyv)
- Grotto: Zsidó renaissance. (Kötve. Tanulmány)
- Goldschmidt: Egy zsidósors. (3 kötetes regény)
- Gorion: József és testvérei. (Bibliai regény)
- Kaczér: Golem ember akar lenni. (Drámai szimbólum)
- Gizskalay: Támár. (Bibliai regény)
- Sombart: A zsidók jövője. (Tanulm.)
- Paneth: Utazásom a Szentföldön. (Utleírás)

Ezt a 380 lejes sorozatot háromszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Harmic lej értékű könyvet kap **ingyen** az UJ KELET minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

III. csoport (ifjúsági könyvek):

- Dr. Bai: Zengő hárfá.
- Nordau: Mesék.
- Kabbalisták és Csodatevők.
- Paneth: Utazásom a Szentföldön.
- Konrad: Futball ABC.
- Sch. Alejchem: A 13. Robinzon.

Ezt a 130 lejes sorozatot száz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Husz lej értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

IV. csoport (cionista tanulmányok):

- Sokolov: Uj zsidó.
- Gorelik: Cion és Golus.
- Pinsker: Antoemantipatio.
- Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben.
- Mairovits: Tora és cionizmus.
- Dr. Blank: „Mit akar a cionizmus.
- Goldmann: A zsidó nemzet követelése.

Ezt a 90 lejes sorozatot hetven lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Kisérje figyelemmel további sorozatainkat!

